

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансів

Допущено до захисту

Завідувач кафедри

“ ____ ” _____ 20__ __ р.

ВИПУСКНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня бакалавра

зі спеціальності «Фінанси і кредит»

за темою:

« Оподаткування доходів фізичних осіб підприємців »

Виконавець

студент ЦЗФН

Пащенко Алла Анатоліївна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник

К.е.н.

(науковий ступінь, вчене звання)

Волкова Оксана Георгіївна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Одеса 2018

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1.Теоритичні засади оподаткування підприємницької діяльності фізичних осіб.....	6
1.1. Система оподаткування як засіб стимулювання розвитку підприємницької діяльності фізичних осіб.....	6
1.2. Альтернативні системи оподаткування підприємницької діяльності фізичних осіб.....	16
1.3. Організаційно-правові основи оподаткування доходів фізичних осіб-підприємців в Україні.....	20
РОЗДІЛ 2. Оцінювання системи оподаткування доходів фізичних осіб-підприємців.....	30
2.1. Оцінювання фіскальної ефективності системи оподаткування доходів фізичних осіб-підприємців на загальній системі оподаткування в Україні...	30
2.2. Оцінювання фіскальної ефективності спрощеної системи оподаткування в Україні.....	42
2.3. Податковий контроль в сфері підприємницької діяльності фізичних осіб в Україні.....	49
РОЗДІЛ 3 Проблеми на напрямки вдосконалення системи оподаткування доходів фізичних осіб-підприємців в Україні.....	58
3.1. Зарубіжний досвід оподаткування доходів фізичних осіб-підприємців .	58
3.2. Проблеми системи оподаткування доходів фізичних осіб-підприємців в Україні.....	67
3.3. Напрямки вдосконалення системи оподаткування фізичних осіб-підприємців в Україні.....	80
ВИСНОВКИ.....	87
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	91

ВСТУП

Уповільнення процесів ринкового реформування економіки України, несформованість активних і легальних мотивацій підприємництва загострюють необхідність скорішого становлення механізму державного регулювання економічних процесів, адекватного вирішенню цих задач. Одним з найважливіших елементів цього механізму є податкове регулювання підприємницької діяльності, і зокрема, стимулювання розвитку малого підприємництва, від ефективності якого залежать темпи та спрямованість ринкових перетворень.

Розвиток теорії малого підприємництва, удосконалення методичних підходів, методів та інструментарію податкового регулювання фізичних осіб-підприємців знаходяться в центрі уваги багатьох науковців. Серед вітчизняних та зарубіжних учених-економістів, які внесли суттєвий вклад у розробку наукових засад розвитку підприємництва та податкових механізмів його активізації, слід виділити таких авторів, як В. Вишневський, П. Гега, В. Гриньова, Ю. Іванов, Н. Куцин, Н. Кучерявенко, П. Мельник, В. Парсяк, А. Поддєрьогін, В. Соколенко, С. Сутирін, Л. Українська, В. Федоров, Д. Черник та ін.

Однак труднощі становлення малого бізнесу свідчать, що в теоретичному і практичному плані залишаються до кінця не вирішеними проблеми наукового та методичного забезпечення послідовної та стабільної податкової політики стосовно цієї категорії платників, застосування системи засобів податкового стимулювання розвитку малого підприємництва, удосконалення альтернативних систем оподаткування малих підприємств, організації планування податкових наслідків здійснення підприємницької діяльності.

В зв'язку з цим удосконалення механізму податкового стимулювання підприємництва в цілому та особливо розробка методичних рекомендацій щодо ефективного використання малими підприємствами наявних можливостей в процесі податкового планування набувають особливого

значення на сучасному етапі розвитку економіки України. Наукова та практична актуальність цих проблем зумовила вибір теми дисертації, визначила мету і задачі дослідження.

Мета і задачі дослідження. Метою дипломної роботи є теоретичне обґрунтування та розробка практичних рекомендацій щодо вдосконалення системи оподаткування доходів фізичних осіб-підприємців.

Для досягнення поставленої мети було сформульовано такі задачі:

- узагальнення теоретичних засад податкового регулювання підприємництва;
- аналіз вітчизняного та іноземного досвіду, а також узагальнення проблем застосування альтернативних систем оподаткування;
- дослідження податкової політики в сфері оподаткування доходів фізичних осіб-підприємців України;
- визначення проблемних питань оподаткування доходів фізичних осіб-підприємців;
- визначення основних заходів вдосконалення системи оподаткування доходів фізичних осіб-підприємців.

Об'єктом дослідження є процес оподаткування доходів фізичних осіб-підприємців.

Предметом дослідження є фінансові відносини, що виникають в процесі оподаткування доходів фізичних осіб-підприємців.

Методи дослідження. Теоретичне дослідження понятійного апарату таких термінів, як “податок на доходи фізичних осіб”, “єдиний податок” визначення пріоритетних напрямів вдосконалення оподаткування фізичних осіб-підприємців здійснювалися за допомогою методів індукції та дедукції, аналізу й синтезу. Аналіз фіскальної ефективності оподаткування доходів фізичних осіб-підприємців досліджувався за допомогою порівняльного аналізу та узагальнення.

Інформаційну основу написання дипломної роботи складають чинні законодавчі та нормативні акти з питань реалізації політики у сфері

оподаткування фізичних осіб-підприємців України, інформаційну – практичні матеріали Державної фіскальної служби України, Державного комітету статистики України, Національного Банку України, Державного казначейства України.

Робота складається зі вступу, 3 розділів, висновків, списку використаних джерел із 51 найменування. Загальний обсяг дипломної роботи 94 сторінки друкованого тексту, містить 14 таблиць, 15 рисунків.

ВИСНОВКИ

1. За результатами дослідження визначено, що українська економіка перебуває на шляху побудови ринкової економіки світового зразка. В рамках даного процесу постає необхідність відпрацювання діючого механізму оподаткування. Оскільки податок на доходи фізичних осіб за своєю природою є вбудованим стабілізатором, що може, виконуючи регулюючу функцію, забезпечувати вплив держави на соціально-економічний розвиток, актуальним постає питання, якого характеру й особливостей набуде механізм оподаткування доходів фізичних осіб у світлі європейської інтеграції та які податкові важелі й інструменти будуть передбачені в законодавстві з регулюючою метою.

2. За результатами дослідження визначено, що оподаткування доходів фізичних осіб можна аналізувати з кількох позицій: процес, що передбачав встановлення ставок оподаткування та нормативно-правових меж, безпосередньо процедур стягнення обов'язкових платежів на користь держави та механізмів контролю за дотриманням повноти об'єктів оподаткування в обліку, достовірності нарахування та своєчасності сплати; явище встановлення та стягнення платежів індивідів для трансферту фінансових ресурсів з приватного сектору у приватний; засіб фінансової політики для впливу на економію ресурсів, розподіл багатства; інструмент фіскальної політики, що здійснюється з метою фінансування суспільних урядових потреб; відносини, які виникають між державою і фізичними особами щодо примусового відчуження доходів з метою поповнення бюджету, необхідних для покриття державних та суспільних видатків

3. У роботі встановлено що оподаткування доходів фізичних осіб-підприємців в Україні здійснюється в межах двох систем оподаткува: загальної, що передбачає сплату податку на доходи фізичних осіб та спрощеної системи оподаткування, яка передбачає сплату єдиного податку та обмежує сфери діяльності підприємців, які мають право здійснювати в

процесі господарської діяльності, обсяг виручки, кількість найманих працівників.. Ставки єдиного податку для фізичних осіб:

I групи — у відсотках (фіксовані ставки) до розміру прожиткового мінімуму для працездатних осіб, встановленого законом на 1 січня звітного року; — для II групи — у відсотках (фіксовані ставки) до розміру мінімальної зарплати, встановленої законом на 1 січня звітного року; — для III групи — у відсотках до доходу.

4. За результатами дослідження визначено, що аналіз, який здійснено у розділі 2 свідчить про те, що податок на доходи фізичних осіб залишається найвагомішим джерелом наповнення доходної частини державного бюджету. Проаналізовано податковий контроль в сфері підприємницької діяльності фізичних осіб підприємців в Україні.

5. Встановлено, що застосування спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності надає суб'єктам малого підприємництва ряд переваг: спрощення процедури порядку реєстрації платника податку; спрощення розрахунків, пов'язаних з визначенням суми податку; єдина форма звітності – розрахунок сплати єдиного податку суб'єктом малого підприємництва; податковим (звітним) періодом для платників єдиного податку першої та другої груп є календарний рік, третьої – календарний квартал; спрощене ведення поточного бухгалтерського обліку; надання права вибору сплати ПДВ; несплату ряду податків (податок на прибуток підприємств, земельний податок та ін.).

6. Встановлено, що близько 30% платників податків знаходиться на спрощеній системі оподаткування. У структурі платників єдиного податку в Україні найбільш питома вага припадає на 3 групу, разом з тим, до 3 групи включаються не тільки фізичні особи-підприємці, а й юридичні особи. Щодо 1 та 2 групи, то у підсумку вони займають 60% спрощенців.

За результатами аналізу окремих показників діяльності фізичних осіб-підприємців встановлено, що їх кількість як в абсолютному значенні, так і у структурі суб'єктів господарювання за останні п'ять років збільшилася з 77%

у 2013 році до 86% у 2017 році, що пов'язують з спрощенням адміністрування єдиного податку та помірні ставки платежів які стали стимулом для зростання кількості платників єдиного податку. Разом з тим, питома вага обсягу реалізованої продукції фізичними особами-підприємцями у загальному обсягу реалізованої продукції зменшується.

7. Аналіз фіскального значення податку на доходи фізичних осіб за результатами річного декларування (саме у цій складовій податку на доходи фізичних осіб міститься податок, який сплачують фізичні особи-підприємці, які знаходяться на загальній системі оподаткування) засвідчив про істотне зростання його питомої ваги у загальних надходженнях податку на доходи фізичних осіб: з 3,6% у 2013 році до 5,2% у 2017 році. Така тенденція пов'язана з активізацією компанії добровільного декларування громадянами своїх річних доходів.

8. Доведено, що на фоні зростання платників єдиного податку зростають надходження за цим податком не тільки в абсолютних показниках, а й його питома вага у ВВП: з 0,45% у 2013 році до 0,82% у 2017 році. Це пов'язано не тільки із зростанням загальної кількості платників податку, а й зростанням мінімальної заробітної плати, з якої до 2017 року обраховувався єдиний податок. Надходження єдиного податку зростають більшими темпами порівняно зі зростанням загальних податкових надходжень Зведеного бюджету України, що підтверджує посилення фіскального значення цього податку.

9. З'ясовано, що основними порушення, встановлені податковими перевіркою є: 62% від загальної кількості - не оприбуткування готівкових коштів; 15% - не проведення розрахункових операцій через РРО; 13% - продаж товарів, не відображених у обліку товарних запасів за місцем продажу; 3% - невідповідність суми коштів, зазначених у денному звіті, на місці проведення розрахунків, незабезпечення роздрукування фіскальних звітних чеків; 2,3% - відсутність ліцензій на право роздрібної торгівлі тютюновими виробами та алкогольними напоями, реалізація алкогольних

напоїв та тютюнових виробів без марок акцизного податку встановленого зразка.

У 2017 році за результатами контрольно-перевірочної роботи до державної реєстрації залучено понад 26 тис. громадян, які здійснювали підприємницьку діяльність без державної реєстрації, проти 56 тис. у 2016 році, що становить 2% від загальної кількості фізичних осіб-підприємців.

10. За результатами дослідження визначені проблеми та напрями вдосконалення системи оподаткування доходів фізичних осіб підприємців, основні із них: здійснення підприємницької діяльності без державної реєстрації, ухилення від декларування доходів, високе податкове навантаження, використання спрощеної системи у тіньових схемах, приховування найманих працівників, ухилення від сплати податків.

11. За результатами дослідження визначено, що проаналізовані напрями вдосконалення системи оподаткування доходів фізичних осіб підприємців, основними із них є: диференціація ставки єдиного податку, зниження рівня податкового навантаження, розповсюдження спрощеної системи оподаткування виключно, для фізичних осіб-підприємців, об'єднання податку на доходи фізичних осіб та ЄСВ, введення єдиного рахунку для сплати податків

12. При дослідженні зарубіжного досвіду в оподаткуванні фізичних осіб встановлено, що у країнах-учасниках Європейського Союзу податкове навантаження зорієнтовано на доходи фізичних осіб. При цьому спостерігається диференціація підходів до доходів зрізних джерел, для різного їх рівня тощо. Пільги із зазначених податків є мінімальними, однак дотримання соціальної справедливості забезпечується через диференціацію ставок.

СПИСОК ВИКОРИСТОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Пачолі Л. Трактат про рахунки та записи / Л. Пачолі. – Х.: Фактор, 2008. – 128 с.
2. Кравець В. Сучасний стан та перспективи оподаткування доходів громадян в Україні / В. Кравець // Світ фінансів – 2010. – №4. – с. 62-67
3. Вишневский В.П.Налогообложение: теории, проблемы, решения / В.П. Вишневский, А.С. Веткин, Е.Н. Вишневская и др.; под общ. ред. В.П. Вишневского. – Донецк: ДонНТУ, ИЭП НАН Украины, 2006. – 504с.
4. Романюк М.В. Податкова політика та економічне зростання / М.В. Романюк// Науковий вісник Національного університету ДПС України (економіка, право). –2008. – №2. – С. 122-128., с. 127
5. Каламбет С.В. Податкове регулювання доходів фізичних осіб: монографія / С.В. Каламбет, В.В. Буряковський, О.О. Кухарева.- Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2005.-130
6. Вишневский В.П.Налогообложение: теории, проблемы, решения / В.П. Вишневский, А.С. Веткин, Е.Н. Вишневская и др.; под общ. ред. В.П. Вишневского. – Донецк: ДонНТУ, ИЭП НАН Украины, 2006. – 504с.
7. Крисоватий А.І. Теоретико-організаційні домінанти та практика реалізації податкової політики в Україні: монографія / А.І. Крисоватий. – Тернопіль: Карт-бланш, 2005.- 371с.
8. Мельник В.М. Оподаткування: наукове обґрунтування та організація процесу: Монографія.- К.: Компютерпрес, 2006
9. Мельник В.М. До питання формування теоретичних засад адміністрування податків / В.М. Мельник // Фінанси України . – 2008.- №9.- с. 3-9
10. Крестьянникова О. О. Особливості реалізації стимулюючої функції податків на прикладі оподаткування суб'єктів малого підприємництва / О. О. Крестьянникова, Ю. В. Перепетайло // Право і суспільство. - 2011. - № 1. - С. 171-176

11. Апостолюк О. Ю. Напрями вдосконалення оподаткування малого підприємництва в Україні // Інвестиції: практика та досвід. - 2016. - № 7. - С. 93-97
12. Валігура В. Соціально-економічне підґрунтя ефективності податкових реформ / В. Валігура // Вісник Тернопільського національного економічного університету. — Випуск 1. — Тернопіль: Економічна думка, 2009. — С. 96—105.
13. Яворська Н. І Право і безпека 2012рік с 151-153
14. Покатаєва О В Спрощена система оподаткування в контексті Податкового кодексу України / О.В. Покатаєва // Право і безпека-2011 . _ N21 (38). _ С. 22-27
15. Попович В. М. Реформування податкової системи - підґрунтя для зміцнення прибуткової частини держбюджету / В. М. Попович // Фінанси України. - 2003. - № 6. - С. 22-26.
16. Зверяков М. І. Пізнавальний потенціал політичної економії [Текст] / М. І. Зверяков // Економічна теорія . – 2012. – № 3. – С. 5–14.
17. Басова І. Фізична особа підприємець 2012 с- 46
18. Бойцова М. спрощена система оподаткування 2002р. с 64
19. Черепанин М. І. Оподаткування суб'єктів малого бізнесу: сучасний стан та напрями реформування / М.І. Черепанин //«Молодий вчений». - № 12.1 (40). - 2016 р. – С.996-998.
20. Садовська І. В. Формування ефективної податкової політики в системі аграрного бізнесу - запорука розвитку і економічного росту сільськогосподарських підприємств / І. В. Садовська, І. Сардачук // Облік і фінанси АПК. - 2005. - № 12 (4). - С. 135-137.
21. Михальчинець Г.Т. Оподаткування малого бізнесу як напрям розвитку підприємництва в Україні / Г.Т. Михальчинець // Young Scientist. – 2014. – № 11 (14). – С. 79–83.
22. Панасюк О. В. Переваги і недоліки спрощеної системи оподаткування в контексті новацій податкового кодексу / О. В. Панасюк // Інвестиції: практика та досвід. - 2015. - № 10. - С. 41-44.

23. Ногінова Н.М. Оподаткування малого підприємництва в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку / Н.М. Ногінова // Науковий вісник НЛТУ України. – 2014. – Вип. 24.1. – С. 259–263.
24. Піжук О.І. Державна підтримка малого підприємництва як важлива умова розвитку сфери послуг в Україні / О.І. Піжук // Економічний простір. – 2015. – № 93. – С. 160–162.
25. Святенко І.М. Спрощення оподаткування як метод податкового стимулювання малого підприємництва / І.М. Святенко // Економічний простір. – 2014. – № 83. – С. 113–117.
26. Тимошенко О.В. Теоретичні підходи до визначення складових комплексного механізму державного регулювання підприємницької діяльності / О.В. Тимошенко // Держава та регіони. Серія «Державне управління». – 2014. – № 2. – С. 72–73.
27. Зверяков М. І. Національна економічна система: проблеми теорії / М. І. Зверяков. – Одеса : Астропринт, 2012. – 320 с.
28. Ковальчук К. Функції податків та їх реалізація в податковій системі України / К. Ковальчук, Т. Рева // Вища школа. – 2008. – №10. – С.79- 83.
29. Горохов В. Р. Удосконалення системи оподаткування сільськогосподарських підприємств / В. Р. Горохов // Вісник податкової служби України. - 2003. - № 32. - С. 39-41.
30. Податковий кодекс України від 06.12.2012 р. № 5519-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/page>.
31. Офіційна Інтернет – сторінка Державної служби статистики України [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>
32. Данилишин Б. М. Державна підтримка та податкове регулювання підприємницької діяльності в Україні : [монографія] / Б. М. Данилишин, О. М. Кондрашов. - Донецьк : Юго-Восток, 2010. - 296 с.
33. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування : закон України від 08.07.2010 р.№ 2464-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 2-3. – 21 січня. – Ст. 11.

34. Крисоватий А.І. Домінанти гармонізації оподаткування: національні та міжнародні вектори: монографія / А.І. Крисоватий, В.А. Валігура . – Тернопіль: Підручники і посібники, 2010.- 248с.
35. Офіційний портал Державної фіскальної служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://gov.ua/modernizatsiya-dps-ukraini/arkhiv/mijnarodniy-dosvid-rozvitk/svitovui-dosvid/mrdosvid/>
36. Дусяк С. Удосконалення механізму пільгового оподаткування доходів фізичних осіб в умовах фінансової кризи / С.Дусяк // Світ фінансів – 2010. – №4. –с. 117-123
37. Ловінська Л. Г. Бухгалтерський облік : навч.-метод. посібн. для самот. вивч. дисц. / Л. Г. Ловінська, Л. В. Жилкіна, О. М. Голенко. – К. : КНЕУ, 2002. – 370 с.
36. Податкові системи країн світу та України. Облік і звітність : навч.-метод. посібн. / під заг. ред. Н. М. Ткаченко. – К. : Алеута, 2004. – 554 с.
37. Швабій К. Податок з доходів фізичних осіб: проблеми і перспективи / К. Швабій // Вісник податкової служби України. - 2010. - № 6 (лютий). - С. 56 – 58.
38. Петрович Й. Проблеми розвитку та шляхи вдосконалення податкової політики України / Й. Петрович // Банківська справа : зб. наук. праць. – 2008. – № 6. – С. 43-49.
39. Буряк Н.Б. Шляхи удосконалення спрощеної системи оподаткування в Україні / Н.Б. Буряк // Інноваційна економіка. – 2011. – С. 219–222.
40. Фролова Н. Оподаткування доходів від праці та від капіталу в Україні // Економіка України. – 2006. – №12. – С. 21-28.
41. Іванов Ю.Б. Світовий досвід податкового стимулювання розвитку малого бізнесу / Ю.Б. Іванов // Проблеми економіки – 2009. –№3. –с. 64-67
42. Податкова політика України: стан, проблеми та перспективи: Монографія /П. В. Мельник, Л. Л. Тарангул, З. С. Варналій та ін.; за ред. З. С. Варналія. – К.: Знання України, 2008. – 675 с.

43. Дусяк С. Удосконалення механізму пільгового оподаткування доходів фізичних осіб в умовах фінансової кризи / С.Дусяк // Світ фінансів – 2010. – №4. – С. 117-123
44. Демиденко Л. М. Розвиток теорії оподаткування вченими Заходу / Л. М. Демиденко // Фінанси України. – 2011. – № 5. – С. 40–45.
45. Податкова політика України: стан, проблеми та перспективи: монографія / П.В. Мельник, Л.Л. Тарангул, З.С. Варналій [та ін.]: за ред. З.С. Варналія. – К.: Знання України, 2008. – С. 38.
46. Панченко В.І. Податкова політика як засіб впливу на фінансово-економічні процеси в Україні // Актуальні проблеми економіки.- 2011.- № 9.- С. 94-101.
47. Буряк Н.Б. Шляхи удосконалення спрощеної системи оподаткування в Україні / Н.Б. Буряк // Інноваційна економіка. – 2011. – С. 219–222.
48. Податковий кодекс України від 02.12.2017 р. № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>
49. Проблеми податкового регулювання і планування податкових платежів / Ю.Б. Іванов, О.М. Тищенко, К.В. Давіскіба та ін.; За заг.ред. докт. екон. наук, проф. Ю.Б. Іванова. – Харків: ХНЕУ, 2006. – 240 с.
50. Офіційна Інтернет – сторінка Державного казначейства України [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://treasury.gov.ua/>
51. Офіційна Інтернет - сторінка <http://www.ibser.org.ua>
http://www.ibser.org.ua/sites/default/files/kv_iv_2016_monitoring_ukr_0.pdf